

SKOVTROLDEN

DEN STYRKEDE LÆREPLAN

RAPPORTEN ER HENTET: 19-12-2023
LOLLAND KOMMUNE

RAMBOLL

INDHOLDSFORTEGNELSE

1	INTRODUKTION	3
1.1	Læsevejledning	3
1.2	Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)	5
2	DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	6
2.1	Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	6
2.2	Pædagogisk læringsmiljø	7
2.3	Samarbejde med forældre om børns læring	8
2.4	Børn i udsatte positioner	9
2.5	Sammenhæng i overgange	10
3	ØVRIGE KRAV TIL INDHOLDET I DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN	11
3.1	Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)	11
3.2	Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	11
4	DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	12
4.1	Alsidig personlig udvikling	12
4.2	Social udvikling	13
4.3	Kommunikation og sprog	14
4.4	Krop, sanser og bevægelse	15
4.5	Natur, udeliv og science	16
4.6	Kultur, æstetik og fællesskab	17
5	EVALUERINGSKULTUR	19
5.1	Evalueringskultur	19
5.2	Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan	20
6	UDVIKLINGSPLANER	21

1 INTRODUKTION

I Danmark går størstedelen af alle børn i alderen 0-6 år i dagpleje, vuggestue eller børnehave. Det giver dagtilbuddene en unik rolle i forhold til at understøtte børns generelle trivsel og udvikling.

Siden 2004 har alle dagtilbud arbejdet med en pædagogisk læreplan, hvis formål er at opstille mål for børns udvikling, læring, trivsel og dannelse inden for seks centralt fastsatte læreplanstemaer. Som led i at styrke kvaliteten på dagtilbud blev der på baggrund af dagtilbudsaftalen "Stærkere dagtilbud – alle skal med i fællesskabet" i 2017, vedtaget en ny lovgivningsmæssig ramme i 2018 for arbejdet med den pædagogiske læreplan i dagtilbud. Ændringerne tager udgangspunkt i det samlede forslag om en styrket pædagogisk læreplan, som en mastergruppe og seks arbejdsgrupper udarbejdede i 2016.

Udarbejdelse af dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal bygge på lokale udfordringer, styrker og kompetencer og de er en ledelsesmæssig beslutning, hvordan man mest hensigtsmæssigt udformer sin pædagogiske læreplan inden for de fastsatte rammer i loven og af kommunalbestyrelsen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Dagtilbuddets pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte, relevante pædagogiske refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet. Herunder sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene mv. Læreplanen skal således indeholde nogle overordnede relevante refleksioner over og eksempler på, hvordan det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet inddrager børnenes perspektiv og børnefællesskabet og tager højde for den konkrete børnegruppes sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger og behov. Eksemplerne skal være retningsgivende for personalet i det daglige pædagogiske arbejde med børnene.

1.1 Læsevejledning

I denne læreplansrapport kan der læses om dagtilbuddets pædagogisk praksis suppleret med forskellige resultatvisninger. Resultatvisningerne skal betragtes som et kvalificeret øjebliksbillede og skal altid anvendes som led i en helhedsbetragtning af dagtilbuddet.

Gennemsnitsgraf

Dagtilbuddets resultater vises på en rød/gul/grøn skala fra 0 til 5, hvor værdierne er tillagt følgende betydning:

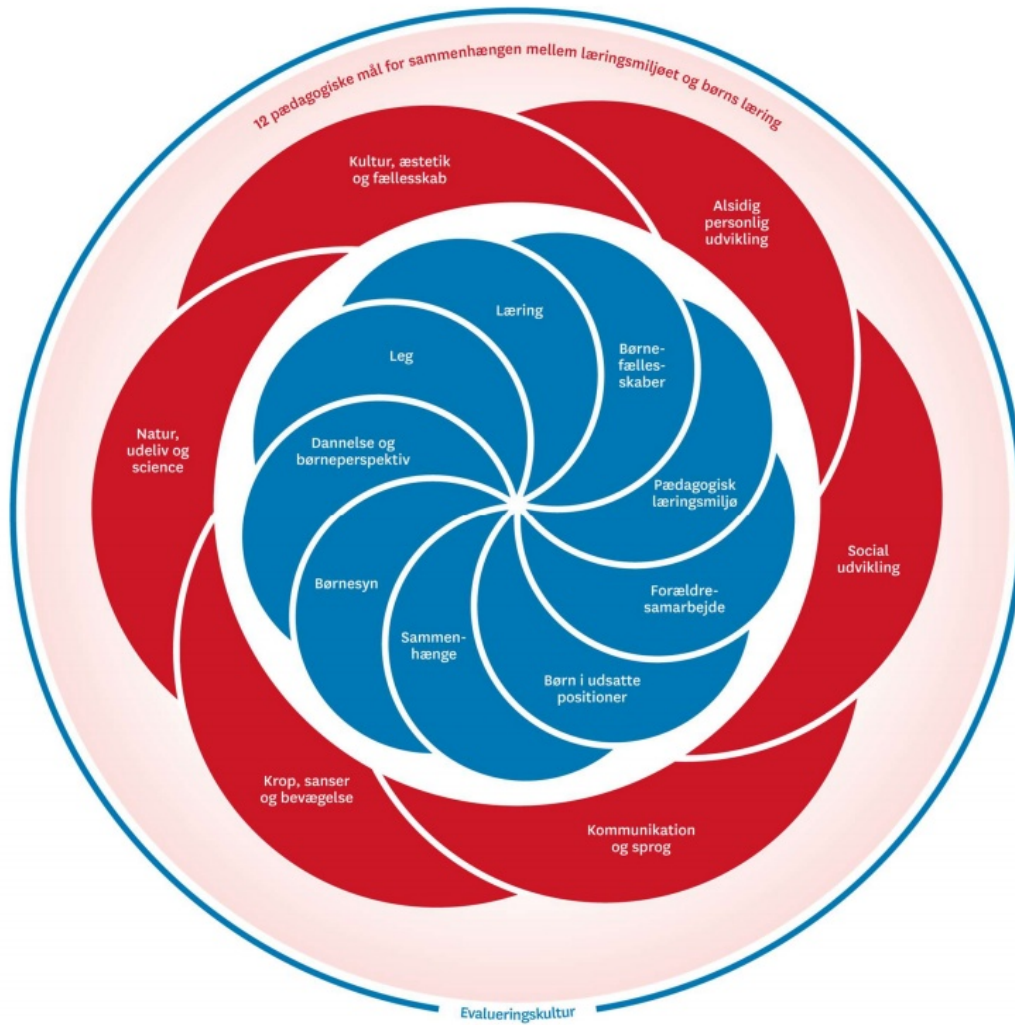
Resultater fra dagtilbuddets dialogvurderinger

Under afsnittet om læreplanstemaerne suppleres dagtilbuddets beskrivelse med en graf for fagpersonalets vurderinger af børnenes kompetencer på de enkelte læreplanstemaer. Grafen er opgjort som et simpelt gennemsnit, hvor svarerne på de enkelte spørgsmål tillægges en værdi fra 1 til 4, hvor 1 er "Kan ikke endnu" og 4 er "Kan".

Den styrkede pædagogiske læreplan

Det fælles pædagogiske grundlag
og de seks læreplanstemaer

1.2 Beskrivelse til læreplanen (Hvem er vi?)

Integreret dagtilbud Skovtrolden.

Frem til 2019 blev det pædagogiske arbejde med læreplans temaer i Skovtrolden, planlagt efter principperne fra Fremtidens dagtilbud, hvor de pædagogiske aktiviteter var ud fra et læringssyn, hvor pædagogiske medarbejdere planlagde voksenstyret aktiviteter, ud fra en teoretisk viden om børns generelle udvikling, i forhold til hvad børn bør kunne i de forskellige aldersgrupper. Dermed fik legen ikke betydning for læring i aktiviteterne.

I starten af 2020 blev der sat fokus på dagtilbudsloven samt implementering af den styrkede læreplan, med et øget fokus på børne perspektiver i læring og leg. Dvs at de pædagogiske aktiviteter ikke længere skulle være voksenbaseret, men planlægges ud fra børnene naturlige interesser og nysgerrighed. Som redskab til at få øje på ageren efter børnenes perspektiver, benyttede vi refleksionskort, hvor den enkelte medarbejder dagligt skulle reflektere over egen praksis i aktiviteterne med børnene, for derefter at kunne justere egen ageren, og udvikle aktiviteter/leg.

Den pædagogiske læreplan skal være vores arbejdsredskab, hvorfor den pædagogiske hverdag skal være afspejlet i den.

Læreplanen skal medvirke til at videreudvikle kvaliteten af vores praksis gennem faglige refleksioner. Den er et værdifuldt og dynamisk redskab, der giver os rammen for at arbejde systematisk med planlægning, evaluering og videreudvikling af kvaliteten.

Læreplanen er det fælles faglige fokus og rammen for børnenes trivsel, udvikling, dannelse og læring.

Læreplanen skal sørge for, at vi har det samme vidensgrundlag og et fælles sprog for alle medarbejdere, idet det er forudsætningen for at kunne reflektere sammen.

Skovtrolden er tilhørende Skole-dagtilbud sektor i Lolland kommune. Vi er fysisk beliggende i Maribo. Skovtrolden er placeret i forbindelse med Blæsenborgskole og SFO, hvilket danner samarbejde i overgangen fra børnehave til skole.

Skovtrolden er en integreret institution, som består af en vuggestue normeret til 20 børn, en børnehave der er normeret til 72 børn, en minigruppe normeret til 8 børn, samt en specialbørnehave normeret til 12 børn.

Der er 24 fastansatte pædagogiske medarbejdere, 1 pædagog studerende, 2 PA- elev, samt dagtilbudsleder.

Vores pædagogiske praksis tager afsæt i dagtilbudsloven og evidensbaseret viden indenfor dagtilbud.

Det betyder, at vi prioriterer at "fremme børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem trygge og pædagogiske læringsmiljøer, hvor legen er grundlæggende, og hvor der tages udgangspunkt i et børneperspektiv".

Vigtige pejlemærker for det pædagogiske arbejde, er en reflekterende praksis samt målrettet og systematisk planlægning af aktiviteter i små opdelt grupper, hvor nærvær, anerkendelse og inklusion i børnefællesskaber er vigtige værdier.

Derudover prioriterer vi et tæt forældresamarbejde, så vi sammen kan understøtte det enkelte barns udvikling bedst muligt.

Skovtrolden er beliggende i et attraktivt og børnerigt boligkvarter med helt fantastiske muligheder for naturoplevelser, samtidig med at bylivet og kulturelle oplevelser er let tilgængelige. .

De pædagogiske medarbejdere er justerbare og fleksible, for at skabe udviklende og fleksible lærings miljøer, såvel indendørs som udendørs, hvor Maribos pragtfulde natur byder sig til.

2 DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

2.1 Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring, Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig. De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15)

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

"Den sammenhængende Børnepolitik for Lolland kommune tager afsæt i, at alle børn møder dygtige og engagerede voksne, der åbner en verden af leg og læring i fællesskaber med andre børn. Den politiske vision er, at alle børnenes begejstring, nysgerrighed og skabertrang bliver mødt af professionelle voksne, som understøtter omsorg, kontakt og relationer i et anerkendende pædagogiske miljø"

Fra den sammenhængende Børnepolitik fremhæves følgende elementer:

- Børn skal møde æstetiske, gode og inspirerende læringsmiljøer.
- Der skal prioriteres en pædagogisk indsats i øjenhøjde og leg med børn i hverdagen.
- Et mangfoldigt og godt sprog er en forudsætning, som alle børn har krav på.

Ovenstående politiske vision er udgangspunkt i den pædagogiske praksis, som alle pædagogiske medarbejdere skal agere efter, hvorfor der skal inddrages ny og reflekterende viden om børns læring og læringsmiljøer, hvilket stiller krav til en dynamisk læreplan, der er evidensbaseret og skal bruges som et arbejdsredskab for alle pædagogiske medarbejdere, derudover til evalueringskultur der bygger på systematik til udvikling af den pædagogiske praksis.

2.2 Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23)

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Skovtoldens læreplaner tager afsæt i et bredt læringsbegreb og er et pædagogisk redskab, som skal understøtte medarbejdere og ledelse i at skabe gode læringsmiljøer for og sammen med børnene.

Der er fokus på læring gennem børnenes leg, med udgangspunkt i børnenes interesser, og nysgerrighed, samt de pædagogiske medarbejders viden og pædagogiske refleksioner for at fremme læring og udvikling i de læringsprocesser, som børn er deltagende i.

I vores pædagogiske praksis arbejder vi med de 6 læreplanstemaer:

- *Alsided personlig udvikling*
- *Social udvikling*
- *Kommunikation og sprog*
- *Krop, sanser og bevægelse*
- *Natur, udeliv og science*
- *Kultur, æstetik og fællesskab*

De 6 læreplanstemaer indeholder 9 brede pædagogiske mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring, og er følgende:

- *Dannelse og børneperspektivet*
- *Leg*
- *Læring*
- *Børnefællesskaber*
- *Pædagogiske læringsmiljø*
- *Forældresamarbejde*
- *Børn i udsatte positioner*
- *Sammenhænge*
- *Børnesyn*
-
- Derfor vil den pædagogiske praksis afspejle denne tværgående tilgang i arbejdet med læreplanstemaerne, 9 pædagogiske mål, og de forskellige lege- og læringsaktiviteter.

Læreplanen skal kendetegne det pædagogiske læringsmiljø barnet møder dagen igennem fra 6.30 – 16.45. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges inden for og på tværs af seks pædagogiske læreplanstemaer.

”Børn gør det bedste de kan” De udvikler sig og lærer på deres bedste vis ud fra de læringsmiljøer, de befinder sig i.

I Skovtolden sætter vi det gode læringsmiljø i højsædet for at understøtte det enkelte barns og børnegruppens trivsel, dannelse, udvikling og læring. ’Det gode læringsmiljø’ i Skovtolden er et miljø, der hele tiden tilpasses, fordi det tager udgangspunkt i det enkelte barn og børnegruppens udvikling og børneinitierede lege. I ’det gode læringsmiljø’ arbejder vi med tydelighed, nærvær og anerkendelse i hverdagens strukturerede lege/aktiviteter og fri leg, da det skaber et godt fundament til at skabe tillid og gode relationer barn og voksen imellem. Vi har også fokus på den gode relation barn og barn imellem set ift. ’det gode læringsmiljø’, og gennem børnefællesskaber, som både børn og voksne kan være sammen om at opbygge, bliver der skabt et fælles tredje*, som er forudsætning for, at børnefællesskabet opstår.

Det pædagogiske læringsmiljø skal inddrage hensynet til børnenes alder, forskellige forudsætninger og børnegruppens sammensætning, dermed skal det pædagogiske læringsmiljø, være fleksibelt og justerbart. De pædagogiske

medarbejdere skal justerer sig efter børnegruppen.

2.3 Samarbejde med forældre om børns læring

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25)

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi skal være ligeværdige i vores relation til forældrene, som bygger på tillid, tryghed og respekt. Vi ser forældrene som eksperterne omkring deres barns udvikling, hvorfor vi betragter forældrene som vores vigtigste samarbejdspartnere, hvorfor vi er åbne og imødekommende i den daglige kontakt, hvor vi inddrager forældrenes perspektiver og oplevelser af barnet i hjemmet.

Når barnet har fået plads i Skovtrolden, ringer stue pædagog hjem til familien, med et forslag til et besøg i Skovtrolden før opstarten. Dette vil normaltvis ske en måned før opstart.

I Skovtrolden bliver der afholdt forældresamtaler:

- *Overleveringssamtaler fra dagpleje til børnehave, fra hjemmet til vuggestue og børnehave, fra børnehave til skole, hvor der tages udgangspunkt i Dialoghjul.*
- *Overleveringssamtaler når børn visiteres til Mini-gruppe og specialbørnehave.*
- *Der er besøg fra nye forældre til barnets nye stue, hvor barnets primær pædagog er deltagende.*
- *Der afholdes 3 måneders samtale efter opstart i vuggestue/børnehave og samt til Mini-gruppe og specialbørnehave, hvor der tages udgangspunkt i sprogvurderinger og Dialoghjul.*

Der bliver endvidere afholdt møder i forbindelse med familiedialog og netværksmøder. Hvis forældre har behov for flere samtaler, er det altid muligt at bede om dette, ligeså skal de pædagogiske medarbejdere inviterer til samtaler løbende, hvis de oplever et behov for dette. Barnets trivsel og eventuelle udfordringer skal ikke drøftes i en garderobe, på stuen eller på legepladsen.

Der afholdes 2 forældremøder om året:

- Som nyt tiltag i 2024, indkaldes forældre til de kommende skolebørn, hvor de får viden om hvordan der pædagogisk arbejdes målrettet med børnenes udvikling før skolestart, samt overgang til SFO/skole, samt hvordan de kan understøtte deres barns udvikling før skolestart.
- Den første onsdag i oktober (fast hvert år) bliver der afholdt fælles forældremøde for alle Skovtroldens enheder.
- Der afholdes 4 forældrebestyrelsesmøder om året. Forældrebestyrelsen er vigtige samarbejdspartnere for udvikling af den pædagogiske praksis i Skovtrolden. I forældrebestyrelsen er der fokus på 3 principper: "Den gode aflevering" - Traditioner og det inkluderende fællesskab.

Det gode samarbejde forældre, tværfaglige samarbejdspartnere og medarbejdere i Skovtrolden imellem er en forudsætning for arbejdet med det enkelte barns trivsel, udvikling, dannelse og læring.

Det gode samarbejde i Skovtrolden defineres gennem:

Et anerkendende og målrettet forældresamarbejde, ved at:

Være imødekommende, lyttende, vejledende, støttende og deltagende i samtaler med forældrene og i deres initiativer.

Vi inddrager forældrene i vores pædagogiske praksis, bl.a. gennem Aula, hente-/ og bringe-situationer, forældremøder, sociale arrangementer, som forældrerådet er deltagende i.

- Aktiv lyttende til forældrene.
- Bakker op om deres initiativer.
- Inddrage dem i den pædagogiske praksis.
- Vejleder og støtter ved evt. problemstillinger.

For at inddrage forældrene i deres børns pædagogiske hverdag, skriver vi på en tavle ved hver stue. på tavlen er der beskrevet hvilket læreplanstema der er, formålet med aktiviteterne, beskrivelse af aktivitet, samt hvilken voksen der er ansvarlig for gruppen/aktiviteten. Forældrene kan ydermere se hvilken gruppe deres barn er i. Børnene er opdelt efter interesser, niveau, relationer o.lign. Dette ligger ikke fast hver måned og vil vurderes ud fra det tema der skal arbejdes

med. Under læreplanstemaer skal der være fokus på sproglig udvikling, som kombineres med de udviklingstemaer som er beskrevet i blomsten. Derudover er der opslag på Aula.

2.4 Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26)

Howdan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vi skal sikre at børn der er i udsatte positioner har adgang til børnefællesskaber, hvor de oplever de er deltagende, trives og udvikles, samt at der er tætte relationer både til et eller flere børn og voksne.

De pædagogiske medarbejdere skal understøtte børn i udsatte positioner, til at blive inkluderet i leg og børnefællesskaber, således at der gennem planlægning tages udgangspunkt i barnets behov og ressourcer, for derefter at inddrage andre børn efterfølgende. Derudover inddrages visualisering som et fast kommunikationsredskab.

Børn kan være i udsatte positioner i kortere eller længere tid. Det kan være pga af deres livsvilkår, det kan være dødsfald i familien, forsinket sproglig udvikling, men der kan også være andre omstændigheder, som gør at vi inddrager PPR, eller opretter en familiedialog i samarbejde med forældrene.

I Lolland kommune skal Tidlig indsats strategien udmøntes:

De strategiske målsætninger for alle medarbejdere i organisationen er, at alle arbejder med høj kvalitet i forhold til:

- *Relationen mellem voksen og barn*
- *Læring og dannelse*
- *Forældresamarbejde*

Tidlig indsats strategien vil kunne afspejles i det pædagogiske arbejde, når et barn observeres i mistrivsel, og derfor tager de pædagogiske medarbejdere kontakt til forældrene og inviterer til en samtale. Det er væsentligt at få forældrenes oplevelse og observationer af deres barn, for derefter at aftale nærmere tiltag.

Efterfølgende skal de pædagogiske medarbejdere skrive noter i Hjernen og Hjertet, således dagtilbudsleder kan have en opfølgning på aftaler omkring børn. Hjernen og Hjertet betragtes som et vigtig og nødvendigt redskab, til at kunne arbejde struktureret og målrettet med børn i udsatte positioner. Dagtilbudsleder indkalder den pædagogiske medarbejder der har kontakt til familien, en gang om måneden til opfølgning på barnets trivsel og udvikling.

I Skovtrolden er der en Mini-gruppe, som er politisk besluttet. Mini-gruppens målgruppe er børn fra almen, som er særligt udfordret eller udsatte i en korte eller længere periode, hvorfor de er samlet på en stuen, med max 8 børn og 3 voksne. Den pædagogiske ramme er tydelig og genkendelig, og der er en struktur med forudsigelighed, som giver barnet overskuelighed og ro til udvikling, hvorved barnet vil opnå at få overskud til at indgå i børnefællesskaber igen. I specialpædagogikken er visualisering og dagstavler nødvendige kommunikationsredskaber.

Der arbejdes målrettet med børnenes sanseintegration, high and low arousal og mentalisering.

2.5 Sammenhæng i overgange

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til overgange.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27).

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til overgange? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I Skovtrolden bliver de kommende skolebørn samlet på en stue et år før de skal starte i forårs-SFO 1.4, således at der kan arbejdes målrettet med deres udvikling, relationer, styrke fællesskabet, samt tryghed og genkendelighed med SFO/skolens område.

Der bliver arbejdet med børnenes selvstændighed, deres robusthed, koncentration igennem opgave løsning. Heri indtænkes også hverdags rutiner som opgave løsning. Børnene vil ligeledes opleve et øget ansvar i hverdags rutiner, som bidrager til at styrke troen på sig selv.

Der er et øget fokus på tidligere udarbejdet sprogvurderinger, motoriske test o.lign hvis der har været et indsats område.

Børnegruppe vil være inddelt i mindre grupper med 6-7 børn sammen med 1 voksen, som vil tage på flere ture ud af huset, lære at færdes i trafikken, gå på biblioteket, og gøre mere brug af nærområdet, så de også kan færdes trygt og sikkert i det.

Da Skovtrolden er i samme bygning som SFOén, benytter vi muligheden for at skabe et genkendeligt billede af SFOéns fysiske ramme, således den er tryk i opstarten.

SFO/indskoling laver 2 heldagsarrangementer om året, hvor der er forældre kaffe sidst på dagen. Derved opnår forældrene et kontakt til SFO medarbejdere, samt lærer i indskolingen.

Før opstart i SFO, afholdes der overleveringsmøder mellem Bhv/SFO-indskoling, hvor forældrene er deltagende.

3 ØVRIGE KRAV TIL INDHOLDET I DEN PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

3.1 Inddragelse af lokalsamfundet (og evt. forældrebestyrelsen)

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29)

"Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 52)

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn samt evt. hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen?

Der er endnu ikke oprettet en refleksion.

3.2 Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

"Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer. Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed." (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30).

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Der er endnu ikke oprettet en refleksion.

4 DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.” (Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32).

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

4.1 Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmål

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egen potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

At have indlevelse i andre

At handle selvstændigt

At være psykisk robust

Læringsmål:

At børnene:

- Er nysgerrige
- Kender og kan markere egne grænser
- Kan aflæse hvordan andre børn har det
- Kan udvise omsorg
- Kan udsætte egne behov
- Kan vente på tur og lytte til de andre børn imens
- Tør være på – f.eks. stå i midten af samlingen
- Kan lege uden at afbryde andre
- Kan tage initiativ og selv foreslå aktiviteter
- Kan organisere en leg

Kender egen historie - er psykisk robust og kan klare lidt modstand

Aktiviteter/handlinger der understøtter læringsmålene

- Vi anerkender børnene – tager udgangspunkt i deres styrker fremfor mangler
- Vi italesætter og anerkender ønsket adfærd og handlinger
- Vi italesætter og anerkender barnets følelser – f.eks. du er vred/ked af det/glad etc.
- Vi hjælper barnet med at håndtere følelser som f.eks. vrede på en konstruktiv måde
- Vi italesætter børnenes følelser overfor hinanden – f.eks. "jeg kan se, at han blev ked af det!"
- Vi skaber rammer som f.eks. samling, der understøtter barnet i at øve sig på at vente på tur
- Vi beder barnet fortælle sin historie og lytter anerkendende hertil
- Vi giver barnet medindflydelse ved at give relevante og overskuelige valgmuligheder
- Vi inddrager barnet i f.eks. praktiske opgaver som borddækning og giver ansvar
- Vi anerkender barnets initiativ
- Vi understøtter barnet i dets selvhjulpenhed

4.2 Social udvikling

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

At etablere venskaber

At indgå i fællesskabets sociale spilleregler

At kommunikere med følelser

Læringsmål:

At børnene:

- Leger rollelege og regellege
- Kan lege i længere tid sammen med andre
- Kan indgå i betydningsfulde venskaber/relationer
- Kan rumme andre børn
- Kan tilsidesætte egne behov – vente på tur
- Kan samarbejde om små meningsfulde opgaver
- Kan lytte/fortælle/spørge/deltage
- Har omverdensbevidsthed
- Kan udtrykke og aflæse "sur, ked af det, glad, bange" etc.

Aktiviteter/handlinger der understøtter læringsmålene

Vi skaber rum til fordybelse og understøtter børnenes indbyrdes relationer
 Vi arbejder inkluderende, vi italesætter venskaber og respekt for andre
 Vi anerkender det enkelte barn – udviser omsorg og hensyn
 Vi skaber rammer for dialog/samtale – f.eks. ved madbordet – ved at opdele børnene i mindre grupper
 Vi fortæller om vores hverdag – hvad der skal ske – og hvad der er sket – som oplæg til dialog
 Vi hjælper børnene med at vente på tur – f.eks. gennem spil, ved uddeling af frugt etc.
 Vi voksne er rollermodeller, og udviser glæde i mødet med børnene, forældrene og til kollegaerne

4.3 Kommunikation og sprog

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

At etablere sproglig kontakt

At kommunikere med sin omverden

At forstå sprogets regler

Læringsmål:

At børnene:

- Kan fortælle sammenhængende om noget, man ikke kan se – oplevelser/fantasi
- Kan lege med ord – fjerneord/rim og remser
- Kan gøre sig forståelig med tegn eller ord – kan omsætte og prøve igen med andre ord eller tegn for at blive forstået
- Mestrer at udtrykke sig verbalt i nutid og datid
- Mestrer problemløsning verbalt
- Kan udtrykke sig gennem humor
- Kan forstå en kollektiv besked
- Kan modtage flere beskeder på én gang
- Har en oplevelse af, at der eksisterer fremmedsprog
- Kan "læse" ordbilleder
- Kan vente på tur og indgå i dialo
- Kan oplyse eget fulde navn, adresse og fødselsdag
- Kender til overbegreber og titler – f.eks. "frugt" og "faster", "moster" etc.

Aktiviteter/handlinger der understøtter læringsmålene

Vi holder samling hver dag – her trænes dialogen – vi øver navn, adresse, ugedage, årstider og meget mere
 Vi synger, læser historier og arbejder med rim og remser

- Vi sætter ord på aktiviteter og handlinger
- Vi skaber rammer for motorisk træning som grundlag for den sproglige udvikling
- Vi er opmærksomme på at skabe rammer for dialog og samtale ved madbordet, på legepladsen, på gåture etc. – vi lytter i børnehøjde
- Vi taler med barnet om dets oplevelser – også oplevelser udenfor institutionen
- Vi øver kollektive beskeder, ud fra barnets nærmeste udviklingszone
- Vi øver med tal/bogstaver/former og farver/overbegreber, i form af spil og lege.
- Vi anvender sprogtest som et pædagogisk redskab til at følge barnets sproglige udvikling.
- Vi voksne er rollemodeller, og er bevidste om vores kommunikation til børn, forældre og til kollegaer

4.4 Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes krop, sanser og bevægelse? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

At være selvhjulpne i hverdagen

At være kropsbevidst

At være rutineret med sine grundbevægelser

Læringsmål:

At børnene:

- Har kropsbevidsthed og kan lide at bruge kroppen
- Kan mærke sig selv og egne behov
- Er selvhjulpne ift. af- og påklædning samt personlig hygiejne
- Kender kropsdele
- Har veludviklet balancesans
- Kan cykle på 2-hjulet cykel
- Kan kaste og gribe en bold med en vis præcision
- Kan løbe, standse og løbe igen, tilpasse egen fart
- Kan løbe ned ad bakke
- Selv kan få fart på en gyng
- Kender højre og venstre
- Kan bevæge sig rytmisk, danse og klappe i rytme
- Kan klippe med saks, holde på blyant
- Kan skrive sit navn

Aktiviteter/handlinger der understøtter læringsmålene

Vi går i motorikrum/gymnastiksal

Vi bruger uderummet meget – her er en udfordringsrig legeplads med bakke, klatrestativ, trapper, gynger, kuperet terræn, sandkasser, diverse køreredskaber m.m.

Vi arbejder med sang og musik – leger sanglege hvor krop og bevægelse indgår

Vi arbejder med sansemotoriske aktiviteter

Vi italesætter toiletrutiner – vaske hænder etc.

Vi voksne er rollemodeller, og viser glæde ved at være fysisk aktive

4.5 Natur, udeliv og science

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Natur, udeliv og science skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhæng, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes natur, udeliv og science? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science.
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
- Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.

At have glæde ved oplevelser i naturen

At have kendskab til dyr, planter og materialer i naturen

At være nysgerrig overfor naturen og dens fænomener

Læringsmål:

At børnene:

Kender til vejr-fænomener som sne, sol, regn, skyer og blæst

Kan tilpasse tøjet til vejret – f.eks. regnvejr=gummistøvler

Kender de fire årstider, og hvad naturen byder på i de forskellige årstider

Ved hvor f.eks. kød og mælk kommer fra

Kender de mest almindelige dyr og planter i nærmiljøet

Har oplevelser med naturen i nærmiljøet – skov og strand – by

Udviser respekt for naturen

Oplever glæde ved at opholde sig i naturen

Aktiviteter/handlinger der understøtter læringsmålene

Vi afholder samling hvor årets gang og dagens vejr italesættes

Vi spiller spil og læser bøger, hvor dyr og planter indgår

Vi opholder os ofte udendørs – i al slags vejr – oplever således sanseindtryk som regn, blæst, sol

Vi giver mulighed for at lege med vand/sand/mudder

- Vi giver tid til nysgerrighed og fordybelse ift. naturoplevelser – f.eks. kigge på muldvarpeskud o.a.
- Vi bruger naturens materialer til kreative aktiviteter
- Vi italesætter miljørigtige tiltag som f.eks. at spare på papir, sæbe o.lign
- Vi deltager når der er landsdækkende Indsamling af skrald o.lign
- Vi voksne er rollemodeller og færdes med respekt for naturen

4.6 Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske læringsmål

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andre kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
- Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kultur, æstetik og fællesskab? Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab.
  - Tager udgangspunkt i det fælles pædagogisk grundlag.
  - Ses i samspil med øvrige læreplanstemaer.
-

At være kreativ

At være opmærksom på egen kultur

At deltage i kulturelle fællesskaber

Læringsmål:

At børnene:

- Har kendskab til og erfaringer med traditioner ifm. højtider som Jul, Påske, Fastelavn etc.
- Har kendskab til og erfaringer med kulturelle tilbud som f.eks. koncerter, biograf, cirkus etc.
- Har erfaringer med teater – som aktør og tilskuer
- Har kendskab til dans og forskellige musikarter
- Kan håndtere forskellige udtryksformer som f.eks. at arbejde med ler, male o. lign.
- Har fornemmelse for at tilpasse adfærd til gældende normer – f.eks. være stille i en kirke eller på et bibliotek
- Kan indgå i rollelege
- Er bevidste om mangfoldigheden blandt mennesker – respekterer forskelligheder og forskellige kulturer

Aktiviteter/handlinger der understøtter læringsmålene

- Vi deltager i teaterforestillinger og spiller selv teater
- Vi benytter biblioteket
- Vi besøger cirkus
- Vi tager til koncert og deltager i det årlige karneval for alle dagtilbud i byen
- Vi besøger kunststillinger
- Vi besøger den lokale kirke
- Vi udnytter lokalområdets tilbud om kulturelle oplevelser – kigger på havnen, golfbaner, byen, høstmaskiner om

efteråret etc.

Vi arbejder kreativt med at tegne og male samt arbejde med ler og papmache

Vi fejrer højtider og arbejder på at indføre traditioner i børnehaven

Vi leger og danser til musik

Vi indretter små rum på stuen, hvor der er mulighed for at lege rollelege – f.eks. køkken og dukkekrog

Vi voksne er rollemodeller ift. passende adfærd – f.eks. ved besøg på bibliotek eller i kirke

5 EVALUERINGSKULTUR

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø. Hermed forstås, at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Hvad siger loven?

- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.
- Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Evalueringen skal offentliggøres.
- Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.

Dagtilbudslovens § 9, stk. 2 og 3.

5.1 Evalueringskultur

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø? Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Læreplanen skal evalueres hvert andet år, og det er lederens opgave at få skabt en evalueringskultur, hvor der er fokus på udvikling af den pædagogiske kvalitet.

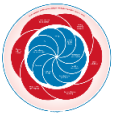
I Skovtrolden vil vi arbejde systematisk med en evalueringskultur, hvor vi gennem faglige drøftelser reflekterer over, om vores tiltag har haft en effekt for børnene. Det er et mål at evalueringskulturen skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø, og vores faglige drøftelser skal højne kvaliteten af pædagogikken i Skovtrolden. Evaluering handler om at undersøge og udvikle, til brug for dette inddrages vores pædagogiske dokumentation og observationer, som gennem refleksioner og faglige drøftelser, vil vise sammenhæng mellem vores pædagogiske praksis og børnenes udbytte.

Der skal udvikles en evalueringskultur, hvor faglige drøftelser understøttes af dokumentation, hvorfor personlige synsninger ikke er en del af evaluering, og ikke kan bidrage til at højne kvaliteten.

Evalueringer efter læreplanstemaer evalueres på de fastlagte mødedatoer i årshjulet, og foregår for de enkelte stuer. Der bruges evalueringsredskab fra EVA, som alle medarbejdere har fået udleveret, og derudover skal hver stue sende deres samlet evaluering til lederen, som samler sammen til dokumentation til evaluering af læreplanen hvert andet år. Derudover vil der være løbende evaluering på personalemøder.

I det daglige pædagogiske arbejde, er det ligeledes vigtigt at reflektere over egen praksis, samt at reflektere sammen med sine nærmeste kollegaer, hvor vi skal reflektere over:

- *Virker det vi gør?*
- *Hvordan virker det?*
- *Hvorfor virker det?*
- *Hvilken indsats har vi gjort, for at det virker?*
- *Hvad var børnene optaget af?*
- *Hvad skal justeres og forankres?*

I Skovtrolden har vi 5-7 ugers planlagt læreplansarbejde ud fra de 6 temaer. Derefter er der en uges evaluering af tema, således der kan justres og ændres, inden det nye tema bliver planlagt ugen efter. Dette er fastlagt i årshjul. De faglige fyrtårene har evaluering som punkt på nogen p.møder.

5.2 Evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Der er endnu ikke oprettet en refleksion.

6 UDVIKLINGSPLANER

Skovtrolden har ikke oprettet udviklingsplaner til denne læreplan.